

Донецька обласна державна адміністрація
Управління культури і туризму
КЗК «Донецька обласна бібліотека для дітей»

– МАЙБУТНЄ ДОНЕЧЧИНИ 2025

Збірка творчих робіт
учасників обласного конкурсу
серед юних читачів

Донецька обласна державна адміністрація
Управління культури і туризму
Комунальний заклад культури
«Донецька обласна бібліотека для дітей»

«Я – майбутнє Донеччини»

**Збірка творчих робіт учасників
обласного конкурсу серед юних читачів**

УДК 027.022(477.62):021.4(06)

Я11

Я – майбутнє Донеччини : збірка творчих робіт учасників
Я11 обласного конкурсу серед юних читачів [Текст] : зб. твор. робіт /
Комун. закл. культури «Донецька обласна бібліотека для дітей»
(Україна) ; уклад. М. М. Кіріллова. – Київ : Видавничий дім
«Кондор», 2025. – 40 с. : іл.

Збірник містить кращі роботи учасників обласного творчого конкурсу серед юних читачів «Я – майбутнє Донеччини», засновником якого є Комунальний заклад культури «Донецька обласна бібліотека для дітей» за підтримки Управління культури і туризму Донецької обласної державної адміністрації.

УДК 027.022(477.62):021.4(06)

ЗМІСТ

Передмова	5
Вітальне слово Вадима Філапкіна, голови Донецької облдержадміністрації, начальника обласної військової адміністрації	6

ПРОЗОВІ ТВОРИ

Іванченко Софія м. Вугледар	Славлю тебе, мій рідний краю!	8
Вірютіна Каміла с. Солодке Вугледарської громади	Есе-роздум	9
Конюшок Ксенія с. Вільне Хлібодарівської громади	Небайдужість врятує мою Україну	11
Спасова Марина м. Лиман	Північні ворота Донбасу	14
Безкровна Аліса с. Ярова Лиманської громади	Роздуми чотирнадцятирічної школярки	15
Шепотько Ілона м. Лиман	Пам'ять про героїв – наш ліхтар у майбутнє	16
Міщенко Софія с. Рубці Лиманської громади	Тихий шепіт часу	18
Ванюхіна Марія с. Зелений Гай Комарської громади	Моя найзаповітніша мрія	22
Зайченко Михайло м. Краматорськ	Найкраще місто в моєму серці	25
Карпачова Діана с. Ялта Мангушської громади	У пам'яті назавжди	26

ПОЕТИЧНІ ТВОРИ

Голузинець Олена м. Покровськ	Мій рідний край	29
Банних Софія м. Торецьк	Моя мрія	30
Полупан Софія м. Лиман	Моїй Україні	31
Слепцова Анастасія с. Дробишewe Лиманської громади	Тебе, що в серці носиш неба синь	32
Янцевич Поліна м. Лиман	Патріот	33
Богдан Сергій м. Лиман	Омріяне майбутнє	34
Бессараб Анастасія с. Петрівське Вугледарської громади	Мир	35
Роменський Олександр м. Лиман	Мій сон	36
Задко Альона м. Новоградівка	Десять тополь біля дороги	37
Кольва Маргарита с. Комишувате Мангушської громади	Омріяна, оспівана, єдина...	39

ПЕРЕДМОВА

Друзі, фахівці Донецької обласної бібліотеки для дітей щасливі представити вам чергову, вже п'яту збірку літературних творів юних талантів нашого краю в межах обласного конкурсу серед юних читачів «Я – майбутнє Донеччини»!

Чим живуть діти, в реальність яких брутально увірвалась війна? Як вони бачать світ і про що розмірковують?.. Ви здивуєтесь, в їхніх думках – затишне тепло спогадів, хвацька впевненість у власних можливостях, барвисті картини омріяного українського майбутнього та жодного страху! Більше того, вони продовжують творити! В їхніх творах зеленіють степи і садки малої Батьківщини, віддзеркалюється чисте небо в річках рідного краю, лунає дзвінкий сміх друзів, кипить праця земляків-трудоарів, а також гордо височіє образ непохитних і славетних захисників та захисниць України. Звісно, в поезіях і прозі талановитої юні Донеччини іноді також з'являються картини зруйнованих будинків, розорених міст, бо відображення правди – це одна з головних функцій літератури, як літопису для збереження історії. Ми маємо пам'ятати, щоб стати сильнішими, не повторювати помилок і врешті решт разом збудувати країну власних мрій!

Цього року понад 30 учасників надіслали нам свої роботи в межах конкурсу серед юних читачів «Я – майбутнє Донеччини» і всі твори були уважно розглянуті, а також справедливо оцінені. Члени журі насправді були захоплені більшістю робіт наших літераторів-початківців! Звісно, майстерність лише напрацьовується, трапляються якісь помилки, певні мотиви повторюються, з огляду на тематику, але є свіжі, досить цікаві і нестандартні думки, надзвичайно влучні моменти і найголовніше – політ!.. Ми переконані, що хтось з наших учасників через декілька років обов'язково стане майстром пера і буде прославляти своїми творами рідний край на всю Україну! А ви, шановна аудиторіє, маєте фантастичну можливість спостерігати цей процес в реальному часі, адже ми з вами є безпосередніми свідками формування нової літературної історії Донецької області! Це дуже почесно, хвилююче, відповідально і страшенно цікаво!..

І нарешті, слово до «винуватців свята» – дорогі учасники, без вашої творчості не було б цього чудового збірника, тому продовжуйте попри все! Вірте! Мрійте! Творіть! Відчувайте! Ловіть моменти! Помічайте прекрасне! Живіть словом! Відгукуйтесь на дійсність, звертайте увагу на важливе, шукайте і обов'язково знаходьте! Прямуйте до мети і ніколи не зупиняйтесь! Донецька обласна бібліотека для дітей та Управління культури і туризму Донецької обласної державної адміністрації безмежно вірять у ваші сили і точно знають: ані дитинство, ані творчість не спинити вибухами чи відсутністю світла, тому прямуємо в майбутнє курсом віри у краще!

Юні автори!

Ваші твори – це не просто рядки тексту. Це голос юного покоління, що мріє, відчуває, шукає відповіді та вже сьогодні формує майбутнє.

Цей конкурс – можливість побачити Донеччину очима щирих, сильних і талановитих юних людей. Ви пишете про надію, про світло попри темряву, про любов до України – і цим надихаєте нас, дорослих, берегти та розвивати те, заради чого ви мрієте.

Кожен ваш твір – це крок у майбутнє. І нехай цей шлях буде мирним, творчим і гідним.

Мрійте сміливо. Пишіть відверто. Вірте вперто.

І пам'ятайте: Донеччина має майбутнє – бо має таких, як ви!

Голова

**Донецької облдержадміністрації,
начальник обласної
військової адміністрації**

 ВАДИМ ФІЛАШКІН

**Роботи учасників обласного конкурсу
серед юних читачів
«Я – майбутнє Донеччини»**

**ПРОЗОВІ
ТВОРИ**

Іванченко Софія, 11 років, м. Вугледар

І місце в номінації «Мій рідний край, славлю я тебе!»

вікова категорія 9–12 років

Славлю тебе, мій рідний краю!

Хочу розпочати зі слів вірша нашого знаменитого земляка Володимира Сосюри, який мені часто цитує бабуся: «Де б я не був, а все ж думками лечу в Донеччину свою». Мені також, як і нашому поету, хочеться сказати саме так. Через війну з Росією, нашій родині довелося покинути рідне місто Вугледар, і ми потрапили на Черкащину. Звичайно, тут дуже гарна природа, знамениті історичні місця, де ходили Богдан Хмельницький, Тарас Шевченко, Василь Симоненко та інші видатні особистості. Але, мабуть, немає жодного дня, щоб я не згадувала своє рідне місто, де я народилася, відвідувала садочок, ходила до своєї Другої школи. Я всім розповідаю про своє маленьке, але таке затишне шахтарське містечко. На уроці української мови, коли потрібно було написати твір про своє село чи місто, я писала саме про нього. Коли зачитувала цю творчу роботу, то всі дуже уважно слухали, а вчителька похвалила і подякувала за такий, як вона сказала, «зворушливий твір».

А ще я завжди користуюсь нагодою, щоб розповісти про Донеччину, бо нам, дійсно, є чим і ким пишатися! От, Володимир Сосюра, який народився і виріс на Сході України, написав вірш: «Любіть Україну!». І я з гордістю всім кажу, що це мій земляк, а ще вважаю, що кожен житель Донеччини має обов'язково знати його, як гімн.

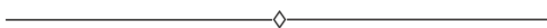
Коли на уроці історії потрібно було написати про видатного українського спортсмена, я спеціально обрала донеччан – Сергія Бубку та Лілію Підкопаєву, щоб однокласники більше дізнались про моїх земляків. Звісно, я з гордістю всім заявила – наші! Та й на уроці природознавства розповідала всім саме про заповідники Донецького краю – Кам'яні могили, Кальміуський заповідник. І повинна сказати, що однокласники були здивовані, бо уявляли собі Донеччину як голий сухий степ. Розповідала я всім і про нашу соляну шахту, яка забезпечувала сіллю всю Україну. Бо хіба можна уявити собі, як готувати різні страви без солі? І море... Яке ж воно гарне, наше Азовське море! Скільки людей приїздить туди лікуватися! Воно мені навіть наснилось, ніби йду берегом, а хвилі не просто хлюпають і тихенько шумлять, а шепочуть: «Сумую, сумую, сумую...».

Ось так, навіть виконуючи домашні завдання з різних предметів, я намагаюсь популяризувати і славити свій рідний край. А ще, мабуть головне, чомусь всіх дивувало те, що я гарно володію українською мовою. Бо багато людей вважали, що на Сході її не знають. «Але ж Донеччина – це Україна! Я ж не з Росії».

приїхала», – відповідала я. Хоча дійсно, у мене в родині розмовляли російською, але бабуся з самого малечку спілкувалась зі мною українською і завжди наголошувала, що кожен народ знає свою мову і без мови не буде України. І я про це пам'ятаю. Так вийшло, що вже тут, на Черкащині, я брала участь в конкурсі знавців Української мови імені П. Яцика і зайняла одного року друге місце, а наступного – перше. Знаєте, це трохи здивувало педагогів, вони казали: «Дівчинка-переселенка з Донецької області перемогла».

А ще я хочу розповісти про недавню пригоду. Ми відвідували музей Богдана Хмельницького в Чигирині. Екскурсовод дуже цікаво розповідала про Гетьманщину і коли сказала про те, що про події Холодного яру писав Тарас Шевченко в однойменному вірші, я сказала, що вчила такий для конкурсу читців. Вона з недовірою подивилась, а бабуся моя їй каже: «Давай, не соромся, розкажи, бо подумують, що ми перебільшуємо». І тоді я таки насмілилась і прочитала. Хоча вірш не маленький – більше трьох хвилин, всі слухали дуже уважно і коли я закінчила – зааплодували. А коли дізнались звідки ми, то були здивовані, казали: «О, дівчинка з Вугледару і так гарно розкажує». Звісно, мені було дуже приємно, а ще їй тому, що доводжу всім – Донеччина не менш українська, ніж Черкащина. Ми нічим не відрізняємось, просто живемо на Сході і першими бачимо, як сходить сонце.

Мені одинадцять років. Моє завдання зараз – старанно вчитись, щоб потім, у майбутньому, робити все для того, щоб розвивалась і квітла моя Україна, моя Донеччина, мій Вугледар!

Вірютіна Каміла, 16 років, с. Салодке

Вугледарської громади

І місце в номінації «Моя мрія!»

вікова категорія 13–18 років

Есе-роздум

Сирена – уже не просто звук, а частина моєї щоденної реальності, як і постійний, непомітний, але всепоглинаючий страх. Війна розділила моє дитинство на «до» і «після», забравши спокій, безтурботність, а найголовніше – тата. Він на війні, захищає нашу країну, і я неймовірно пишаюся ним, хоча ця гордість перемішується з болем розлуки. Наче нещодавно ми всією родиною сиділи за столом і снідали найсмачнішими для мене та тата стравами, які матуся приготувала зранку. Ми розмовляли про всілякі пустощі, забувши про час, через що тато міг запізнитися на роботу. Часто їздили відпочивати на природу, залишаючись на ніч, щоб довше насолоджуватися краєвидами України,

прогулюватися біля річки і милуватися темно-рожевими заходами сонця. А перед сном слухали вечірні історії з дитинства моїх батьків. Такі прекрасні моменти можна згадувати довго, але треба повернутися до суворих реалій нашого часу.

Найбільше я хочу, щоб тато повернувся додому, живий і неушкоджений. Щодня я прокидаюся з думкою про нього і щоночі засинаю з молитвою за його життя. Я мрію про усмішку батька, про голос не по телефону, а поруч, про міцні обійми, які дарували відчуття безпеки. Я знаю, що не лише я чекаю на цю зустріч. Тисячі українських дітей, як і я, сподіваються на швидке повернення своїх рідних з фронту. Деякі герої вже не повернуться... Вони віддали життя за нашу свободу, за наше майбутнє. Ми маємо пам'ятати їх, жити гідно і будувати нову мирну Україну.

Друга, не менш важлива мрія, нерозривно пов'язана з першою – повернення до Солодкого, мого рідного села на Донеччині. Я добре пам'ятаю той неповторний аромат дідусевого та бабусиного будинку. Заходячи до кімнати, відчуваш унікальну суміш запахів: сушених трав, солодкого компоту з домашніх ягід та фруктів, і ще чогось... чогось незбагненно теплого, домашнього, сімейного, що неможливо передати словами, але що запам'ятовується на все життя. Бабуся казала: «Цей запах пахне нашим щастям». І справді, будинок був наповнений спокоєм та любов'ю, які, здавалося, витали в повітрі, просочуючись крізь кожну щілину. На стінах висіли фотографії. Молоді бабуся з дідусем, ще зовсім юні, з щасливими усмішками. Потім фотографії їхніх дітей, вже дорослих. І, нарешті, фотографії нас – онуків, що оточували їх любов'ю і теплом. Кожна фотографія – це маленька історія, маленький шматочок їхнього життя. Найбільше я любила проводити час на кухні. Повітря там завжди пахло спеціями та домашнім затишком. Дідусь майстерно готував страви за рецептами своєї прапрабабусі: кожна з них була маленьким кулінарним шедевром, сповненим любові та турботи. А ще, під час готування, він розповідав такі кумедні анекдоти, що сміх просто лився рікою – сміятися можна було цілу вічність! Це були найкращі моменти, сповнені тепла, смачної їжі та безмежного дідусевого гумору.

Але, на жаль, мого будинку вже немає. Він розбомблений, зруйнований. Я знаю, що там зараз лише уламки й попіл, але серце рветься туди, бо це місце, де минуло моє дитинство, де я була щасливою, де можна було безтурботно гуляти вулицями й не думати про якісь труднощі, навіть не уявляти про те, що в один із днів потрібно буде поїхати звідти назавжди. Незважаючи на всі випробування, коли закінчиться війна, я відбудую нове Солодке, з новими, щасливими, гарними історіями та спогадами, де не буде згадки про тяжкі та болісні моменти життя, які ми пережили колись.

Моя заповітна мрія – це не тільки повернення додому. Я хочу жити під мирним небом над Україною. Я мрію про майбутнє без війни, де кожна родина буде разом, де кожен зможе жити у власному домі, який відбудують з руїн. Я мрію про те, щоб ми змогли відбудувати не тільки наші будинки, але й нашу країну, життя, надію. Це велика мрія, але вірю, що вона здійсниться. А поки що я тримаю в серці надію, вірю в ЗСУ, які захищають нашу свободу та мрію, і чекаю на тата. Дуже-дуже чекаю...

Впевнена, що одного дня ми знову побачимо наше Солодке, неодмінно на українській землі!

Конюшок Ксенія, 15 років, с. Вільне
Хлібодарівської громади
І місце в номінації «Думи про патріота»
вікова категорія 13–18 років

Небайдужість врятує мою Україну

У квітні 2014 року, коли почалась війна, мені було лише п'ять років. Певна річ, мої рідні не розповідали мені про те, що відбувається в Україні: я не знала про Революцію Гідності, окупацію Криму, війну на Сході. Та, незважаючи на це, зростала патріоткою своєї країни.

Жила на Донеччині, у селі Вільному Волноваського району, і, хоч у нашому регіоні російська мова, на жаль, є доволі поширеною, наше село повністю українськомовне. Давні народні пісні, приказки, навчання в школах та дитячих садках, звичайне побутове спілкування між людьми – все було українською, зокрема й концерти в сільському будинку культури, куди моя мама й тітка у 2011 році влаштувались працювати. Це було до війни, і, звісно, українці були дуже зросійщеними, але зі стін Вільненського СБК завжди лунали українські пісні та патріотичні вірші, які я також неодноразово декламувала. Поезія, з якою я дебютувала на сцені, починалася з таких рядків:

«Добрий день, матусю Україно!
Сходить сонце радості й добра.
Україно, я – твоя дитина,
Крапелька великого Дніпра»
(Авторка: Наталія Рибальська).

Звісно, декламування патріотичних віршів і носіння вишиванки зовсім не робить людину патріотом, в чому я та моя родина переконались на власному досвіді. Для мене патріотизм – це, перш за все, небайдужість. Небайдужість до своєї Батьківщини й того, що з нею буде через десять, двадцять, сто років. А якщо тобі дійсно небайдуже, то ти робиш все, щоб через ці десять років твоя країна була кращою. І саме тому справжні патріоти не сидять на місці, а намагаються зробити хоч щось, щоб завтра тут було ліпше, ніж сьогодні.

Своєю любов'ю до України маю завдячувати моїм мамі й тітці, які, цитуючи Ліну Костенко, завжди казали: «Україна – це супер. Україна – це ексклюзив». А я, уважно слухаючи та багато що аналізуючи, ставила, можливо, незручні запитання у школі: «Чому ми після 2014 року маємо вивчати мову країни-агресора?», «Чому ми нормально ставимось до росіян, якщо вони на нас напали та століттями перед цим не давали нам спокою?», «Чому ми ледве не кожного навчального року на

уроках зарубіжної літератури вивчаємо Пушкіна?» тощо. Відповідей я так і не отримала, але, гадаю, саме тоді насінина патріотизму та певного усвідомлення почала в мені проростати.

А потім сталося 24 лютого 2022 року. День, коли росія розв'язала повномасштабну війну проти України та її народу. Певна річ, не було жодного сумніву щодо того, кого підтримувати: я на боці своєї країни, в якій хотіла й хочу будувати майбутнє.

5 березня 2022 ми виїхали з Вільного на Полтавщину й отримали статус внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Молодіжний центр, що був відкритий у Вільненському сільському будинку культури у 2021 році, вся апаратура, костюми та інші речі, які роками використовувались для того, щоб розвивати та підтримувати молодь, дітей, дорослих, людей похилого віку – залишилися там. Мої дідусь та бабуся зі своїми батьками багато чого пережили в тимчасово окупованому селі: приліт снаряду біля двору, так звану «фільтрацію», виїзд із тимчасово окупованої території. Та, на щастя, зараз вони в безпеці.

Моя тітка, Світлана Фоменко, ще до війни писала вірші українською мовою, тому восени 2022 року була видана її збірка «Час вільних», в якій містяться різноманітні поезії: від громадянської лірики до байок та гуморесок. Моя родина завжди була творчою, тож через рік після евакуації ми вдало написали проект, отримали фінансування і закупили музичну апаратуру та інше обладнання, щоб проводити концерти вже в селах Полтавської області, підтримуючи внутрішньо переміщених осіб та місцевих жителів/-ок. Ми організували більше десяти таких заходів, на яких співали, декламували вірші й, що найголовніше, єдналися, адже тільки так ми зможемо перемогти ворога.

Навесні 2024 року була видана ще одна збірка віршів Світлани Фоменко «Різна війна». Ми займалися її презентацією та просуванням у соціальних мережах і різних населених пунктах краю, який нас прихистив. Словом, ми показуємо, якою є справжня українська Донеччина. Моя тітка у своєму вірші писала: «На Донеччину дивись крізь мою призму», адже ми не хочемо, щоб «зрадники склали імідж рідної землі», тож зараз розвінчуємо стереотипи та упередження щодо людей зі Сходу України.

Що ж до мене особисто, то я вважаю себе свідомою громадянкою своєї країни. Я цікавлюсь історією, багато читаю, підтримую все українське й не маю у своєму інформаційному просторі та оточенні нічого російського, бо тепер все їхнє автоматично стало ворожим.

Зараз мене особливо цікавлять події 2014 року: Революція Гідності та війна. Звісно, я буду це вивчати на уроках історії України в одинадцятому класі, але хочеться знати не лише сухі факти, а й те, як це бачили та сприймали звичайні люди. Саме тому я читала книжку Андрія Кокотюхи «Вогняна зима», а також блог, що став книжкою, журналістки Христини Бердинських «ЄЛюди. Теплі історії з Майдану», книгу Анастасії Левкової «За Перекопом є земля», це вже історія про Крим. Хочу більше читати та, можливо, навіть дивитись різні фільми про ті часи,

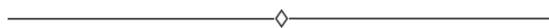
бо мене зовсім не влаштовує те, що я мало про це знаю. Крім цього, ще люблю читати звичайну художню літературу будь-яких жанрів: фантастика, детективи, антиутопії тощо. Навіть маю окремий акаунт, на якому публікую відгуки про книжки й інші дописи про цю індустрію.

Думаю, варто зазначити й те, що, окрім любові до України, вже повноцінною рисою моєї особистості стала русофобія та ненависть до всього російського. Я не терплю їхньої мови, музики, культури, їхніх фільмів чи серіалів. Вважаю, що прибрати з нашої країни треба не тільки російських окупантів, а й російських письменників та письменниць, поетів та поеток; треба знести будь-які пам'ятники московським царям чи комуністам і ще в школах давати новому поколінню розуміти, що це – персони, які століттями намагались нас знищити та стерти з лиця землі.

Гадаю, моя ненависть є зрозумілою і навіть виправданою, бо, вивчаючи історію України та просто дивлячись у новинах на те, що росія робить з моїм домом сьогодні, я розумію: не будемо їх ненавидіти, будемо з ними брататися – від них же отримаємо ножа в спину. Доказом цьому є історія: і в Козацьку добу, і в часи розділення України між двома імперіями, й у Радянському Союзі, і вже за часів незалежності траплялись такі випадки. Тому зараз маємо шанс зруйнувати всі мости між росіянами та українцями й більше ніколи не бачити в них братів чи союзників, бо забагато ми втратили через цю країну-помилку: кожного дня гинуть наші найкращі, ті, хто боронить нашу Батьківщину. Я вдячна, що зараз просто можу писати цей твір українською і не боятись, що мене за це вб'ють; що можу читати наші книжки, слухати нашу музику й дивитись українські фільми; що я все ще маю надію і віру в те, що повернусь додому, на рідну Донеччину.

Як я вже згадувала вище, своє майбутнє бачу лише в Україні і з цим я визначилась давно. З початком повномасштабного вторгнення з'явилося відчуття, що я потрібна своїй країні, бо, якщо не ми, молоде покоління, будемо відроджувати нашу Батьківщину, відбудовувати її і загоювати рани, то хто це зробить замість нас? Іноді мене лякає велика кількість людей, які кажуть, що «вже цвях забили на цю країну», але варто також пам'ятати про те, що є чимало небайдужих людей, за якими майбутнє. І мені хочеться належати саме до таких і докласти руку до нашої перемоги, разом з родиною зробити все для того, аби нарешті повернутись додому й відбудувати нашу країну.

Тому не втрачаймо віри і єднаймося! Слава Україні!

Спасова Марина, 16 років, м. Лиман

*І місце в номінації «Мій рідний край, славлю я тебе!»
вікова категорія 13–18 років*

Північні ворота Донбасу

Є місця, які залишаються з тобою назавжди – не на карті, а в серці. Для мене таким місцем назавжди залишиться мій рідний край, моє рідне місто – Лиман. Це мальовниче місто, розташоване на півночі Донецької області. Його ще називають «Північні ворота Донбасу». Назва міста походить від озера, яке утворилося у кратері метеоритного походження. Це не просто земля, де я жила. Це дім. Там усе було справжнє: літо пахло соснами й озерами, осінь шурхотіла золотим листям під ногами, а зима приносила тишу й вогники у вікнах. Усе було рідне: люди, які щиро вітались, школа, яка навчила не тільки знанням, а й дружбі, підтримці, теплу.

Я часто згадую своїх друзів. Наші розмови, пригоди, щирий сміх – усе це було частиною мого щасливого дитинства. Ми могли мовчати – і попри це розуміли одне одного. Їхні обличчя живуть у моїй пам'яті, як промінчики світла.

Моє місто дуже гарне. У рідному краї я вчилася любити світ. Природа там була не просто декорацією – вона була душею. Ліси, в яких усе дихає спокоєм. Озера, в яких відбивається небо, ніби хтось розлив у воду трохи мрій. Там легко було дихати – і серцем, і думками.

У нашому місті є багато історичних пам'яток, які розповідають про славетне минуле Лиманщини. Однією з найстаріших святинь є Свято-Петропавлівський храм, збудований 176 років тому. Це місце зберігає духовну силу і є справжньою окрасою міста. Також у громаді збереглися старовинні навчальні заклади, зокрема навчально-виховний комплекс у селі Лозова, якому понад 130 років, та Шандриголівська школа, що існує вже понад півтора століття. В селі Крива Лука встановлено хрест-пам'ятник на згадку про героїчну битву 1708 року між повстанцями, яких очолював Кіндрат Булавін, і царськими військами. Ці пам'ятки – не лише свідки нашої історії, а й важлива частина культурної спадщини, яку ми маємо берегти і шанувати.

Я пишаюсь своїм краєм та дуже-дуже сумую. І водночас дякую. За спогади. За тепло. За відчуття, що я маю місце, яке завжди буде жити в мені. І як би не змінювалося життя – рідний край залишиться частиною мого серця.

Я славлю тебе, мій краю – не лише словами. Я славлю тебе любов'ю.

Безкровна Аліса, 14 років, с. Ярова

Лиманської громади

II місце в номінації «Моя мрія!»

вікова категорія 13–18 років

Роздуми чотирнадцятирічної школярки

Моя найбажаніша мрія – знову повернутися до рідного селища Ярова, що на Донеччині. Часто мені сниться наша домівка, традиційні зустрічі за столом у бабусиній оселі на свята та улюблені куточки в Яровій.

Місце, де ми жили раніше, розташоване в мальовничому місці Донеччини. Багато лісових озерець й річка Сіверський Донець сприяли буянню чудової рослинності довкола: соснові ліси, старовинні дуби, реліктові рослини на схилах крейдяних гір – усе це неоціненний скарб нашого краю. А ще найкоштовніший діамант селища – це люди, які живуть тут. Ярова славилася на всю Лиманщину тим, що працьовиті руки моїх земляків вирощували на своїх городах смачнючу полуницю поруч з іншою городиною і постачали її поціновувачам з Донеччини та Харківщини. Донеччина має місце сили й натхнення. Її багата історія, культура та природа надихали не одного творця слова й пензля до творчості. Вона надає сили і нам триматися у цей непростий для всієї України час.

Про що може мріяти людина, яка змушена покинути свою домівку на довгі роки? Звісно ж про те, щоб повернутися додому! Зберемося на бабусиному подвір'ї родинною, смакуватимемо вареники з полуницею, заспіваємо улюблену пісню, а потім будемо разом лікувати зранену землю від наслідків війни. Очистимо територію від вбивчого заліза й руки моїх працьовитих земляків візьмуться насаджувати нові соснові ліси, щоб мої діти й нащадки могли милуватися чудовими краєвидами й дихати чистим повітрям. Відбудуємо школу, домівки, сільську раду, пошту, лікарню, впорядкуємо подвір'я, вулиці й насадимо багато-багато різноманітних квітів. Облаштуємо у шкільному музеї ще одну сторінку історії нашого краю: пам'ять про тих, хто ціною свого життя вибудував наше майбутнє.

Я беззаперечно вірю в те, що наша благословенна Україна відбудується й заживе новим життям, де кожна людина буде цінуватися як безцінний діамант. Це буде країна нових можливостей. Мої однокласники виберуть професії, що принесуть їм задоволення від процесу творчості, а країні – користь. Повернемося додому й будемо жити, працювати в рідному селищі. Кожному знайдеться робота: хтось лікуватиме, хтось вчитиме, хтось сіятиме хліб, а хтось вирощуватиме полуницю, народжуватимемо дітей, щоб жила й розквітала наша країна. Усе

велике починається з малого, саме з таких населених пунктів як мій. Природні скарби слугуватимуть кожному громадянину країни, а не окремим її представникам. Люди відчуватимуть відповідальність за природу, бо це є частинкою нашого існування. Українці завжди були гостинним народом, тому ми з радістю зустрічатимемо тих, кому цікаво познайомитися з нашою культурою, історією, кухнею, природою. Нам є чим пишатися! Ми сьогодні показали світові, на що здатні українці, захищаючи свою країну, а потім змусимо всіх дивуватися щирості, розуму, працьовитості, співучості й гуманізму. Україна благословенна самими небесами, тому вона є й буде завжди!

Шепотько Ілона, 13 років, м. Лиман
П місце в номінації «Думи про патріота»
вікова категорія 13–18 років

Пам'ять про героїв – наш ліхтар у майбутнє (есе)

Наше майбутнє залежить від нашої обізнаності про тих людей, які дарують нам сьогоднішній день. Якщо вдумливо прочитати перше речення, прийде усвідомлення слова «майбутнє». Спробую донести свою думку читачам.

На жаль, так сталося, що я з трьох років знаю, що таке війна. І не з новин, книжок або фільмів. Я бачила її на власні очі. Народилася я у мальовничому містечку Донецької області. Воно маленьке, дуже затишне, навкруги ліси та озера. Пам'ятаю сонячний літній ранок 2014 року. Матуся собі заварила чай, а мені поставила тарілочку з полуницями. Беру я ягідку до своїх ручок і чую страшні постріли... Я не розумію, що це. У мене падає полуничка на підлогу, я опускаю оченята вниз і бачу, як лінолеум на підлозі просто підіймається. Матуся мене швиденько хапає на руки. Пояснює, що то з блокпостів лунають постріли по ворогах (пізніше я зрозуміла значення слова «терорист» та осмислила події, які відбувалися у нашому краї).

Ще страшніші обстріли ми пережили у 2022 році, коли фронт наближався до моєї домівки у Лимані. Згадую, як ми з мамою ховалися у ванній кімнаті і просиджували там хвилини, а то й години. Коли наступала тиша, знайомі телефонувати матусі та запитувати, як ми, бо більшість цих вибухів були поблизу нашого будинку. Далі, на жаль, довелося покинути рідний дім, щоб врятувати своє життя.

Мені прикро, що не всі усвідомлюють, що війна розпочалася не 24 лютого 2022 року, а у далекому 2014 році, коли наш сусід-агресор зазіхнув на територіальну цілісність нашої держави. На щастя, були далекоглядні люди, які правильно розуміли хід історії, які стали на захист інтересів держави. Вважаю, що кожен повинен знати й розповідати про героїв-захисників, щоб їхні імена ніколи не були забуті. У нашому ліцеї ведеться пошуково-дослідницька робота, ми поповнюємо власний Віртуальний музей пам'яті матеріалами про відважних патріотів, які є нашими земляками або боронили наш край у різні роки.

Про одного з них його побратими говорили, що «такі люди стають легендою». Це про захисника Лиманщини Ігоря Вікторовича Ляшенка, який загинув у 2014 поблизу села Закітного. Вивчивши його біографію, я зрозуміла, чим цей патріот приваблював людей.

Народився й виріс Ігор Вікторович у місті Шепетівка на Хмельниччині, закінчив загальноосвітню школу №3, здобув освіту в Одеському інституті Сухопутних військ України. Військову службу проходив на Львівщині, у 24-й окремій механізованій Залізній бригаді імені Данила Галицького Сухопутних військ Збройних Сил України. 8 березня, у зв'язку з російською збройною агресією проти України, батальйон Ляшенка вирушив на кордон з РФ у Сумську область, а у травні 2014 – на Донеччину, де була служба на блокпостах, у конвоях, участь у перших боях. Це був сміливий, справедливий та чесний комбат. Не було таких питань, які б він не зміг вирішити. Це людина з великої літери, зі сміливим серцем та незламним духом. «Сміливий, справедливий, чесний, ерудований. Його слухали і поважали всі – від звичайного солдата до заступника командира батальйону. Він мав величезний авторитет і своїм прикладом надихав інших, розумівся в усіх сферах військової справи», – згадували побратими. Він завжди йшов перший, без сумнівів і страху дивився смерті в очі. На жаль, життя підполковника Ігоря Ляшенка обірвалося влітку 2014 року. 19 червня почалася військова операція – знищення укріплень бойовиків у районі селища Ямпіль та звільнення інших населених пунктів Лиманщини. У той спекотний літній день відчувалась атмосфера напруженості. Згуртованість колективу батальйону була на висоті – 2 механізовані роти, 2 танкових взводи, розвідувальна рота, підрозділ нацгвардії – усі, як один кулак. І все командування цими підрозділами лягло на плечі комбата Ляшенка. Ми знаємо гіркий та правдивий вислів: «Смерть забирає найкращих». Була критична ситуація, комбат рвонув на допомогу тим, хто потрапив у засідку, ціною власного життя врятував інших. Але сам загинув. Йому назавжди – 37. Завдяки таким відважним захисникам Лиманщина була звільнена від терористів.

Указом Президента України № 663/2023 від 29 вересня 2023 року за особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння українському народові присвоєно звання Героя України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» Ляшенку Ігорю Вікторовичу – полковнику (посмертно). Про нього написана книга спогадів, у рідному місті його ім'ям названі провулок і вулиця, на фасаді гімназії №3

встановлена меморіальна дошка, його справу продовжують хоробрі воїни 24-ї окремої механізованої Залізної бригади імені Данила Галицького (сьогодні вони боронять Донеччину знову), у школі, де навчався герой, проводяться патріотичні заходи, зокрема волонтерські справи, зібрані музейні експонати про земляка. Про подвиг військового пам'ятають і на Лиманщині.

Слушна думка, що «історія – це ліхтар у майбутнє, який світить нам з минулого». Сьогодні у тринадцятирічному віці я свідомо розумію, що ми повинні знати історію минулого, щоб правильно побудувати майбутнє. Усвідомлюю, що наша держава повинна бути цілісною й незалежною. Історія сучасності – це наші героїчні захисники і захисниці, наш спротив ворогові. А моє покоління доводить ворогові свою незламність тим, що вчить рідну мову, знає традиції нашого народу, з пошаною ставиться до захисників та захисниць нашої Батьківщини. З нами Правда й Перемога!

Міщенко Софія, 17 років, с. Рубці

Лиманської громади

П місце в номінації «Мій рідний край, славлю я тебе!»

вікова категорія 13–18 років

Тихий шепіт часу

Присвячується всім тим, хто народився біля річки Оскіл

Час невпинно мчить уперед, змінюючи все довкола, а ми часто й не помічаємо, як стаємо дорослішими, як місця, які ми любили, стають іншими чи зникають. Усе змінюється, усе минає, і тільки спогади залишаються незмінними, нагадуючи, що, хоч ми й рухаємося вперед, є щось, що завжди буде з нами – тихий шепіт часу, що тече в наших серцях. Можливо, я б ніколи не почала вивчати історію мого села та родини, якби у 2022 році не була вимушена евакуюватися за кордон. Туга за домівкою, відсутність інформації про село в окупації, невизначеність і розгубленість стали основним поштовхом для моєї розповіді.

З півночі на південь несе свої води річка Оскіл. Береги пологі, укриті соковитою зеленою травою, порослі струнким зелено-коричневим очеретом. Серед цієї краси розкинулося моє село Рубці (слобода Рубцева – за архівними документами), перше поселення козаків, які шукали вільних незайманих земель

після знищення Січі. Село ділилося на кутки, кожен з яких заселявся в той чи інший період його народження.

Слобода Рубцева пишалася церквою Івана Милостивого. Куток, де вона була збудована, називали Зацерківкою. Саме тут і оселилася моя родина. Прапрадід Євген – коваль, шанований чоловік у селі, вмів працювати, вмів і шуткувати. Через його руки пройшли усі сокири, ножі, молотки, лопати, сапи, лемеші, цвяхи, замки, клямки, залізні ворота й огорожі, стремена. Умів також підкувати коня. Вироби, виготовлені руками прапрадіда, були в кожній хаті. Сім'ю прапрадід мав велику: дружина Векла та п'ятеро діточок (Поліна, Наталка, Марія, Сергій, Єфросинія). Жили заможного, мали господарство, але знайшлися заздрісники, записали куркулями. Добре, що хоч не відправили до Сибіру.

Інші кутки слободи: Сербівка, Коновалівка, Урайчиківка, Березняги, Бербенцівка, Міднівка, Солониці – пустили коріння на лівому березі річки, кожен мав свою історію, своїх майстрів та коронну страву. Так, Урайчиківка славилася урайчиками, вони селилися гуртом, подвір'я біля подвір'я, й чужинців не пускали. Будинки великі, сади багаті, худоби повні двори. Працьовиті, майстровиті, заможні, щедрі на дітей. Усі хотіли знайти свою половинку саме в цьому кутку села. Після збору збіжжя винахідливі урайчики випасали на полях курей. Робили клітки на колесах, садили туди птицю й вивозили на волах. Визбирали кури зерно, перевезли клітку далі. Так і катали з місця на місце по черзі: то один двір, то інший. А восени тут варили бузинник. Ягоди бузини обривали, мили й варили до готовності. Потім перетирали їх через сито й шпоре знову ставили на вогонь. Додавали обсмажене на сковорідці борошно, сухофрукти та нарізані скибочками яблука, груші, сливи. Розливали по мисках і ставили вихолоняти.

Урайчики й у школі були першими розумниками й шибениками. Навчатися починали пізньої осені, коли обробляться поля. А куховарила баба Дуня. Щоденною стравою була затірка. На чистому столі розсипала муку й маленькими крапельками води бризкала на неї. Потім обережно руками катала кульки. Цікаво, але всі ці «кульки» були одного розміру. Варила затірку на воді, приправляла засмажкою: салом з цибулею. Звичайно, хто мав у господарстві корову, варив страву на молоці – це смачніше й ситніше.

Далі на схід від річки простяглися Березняги. У мальовничому кутку серед беріз вместилося багацько селянських хат. На подвір'ях безліч домашньої птиці, свині кувікають, коні виглядають зі стайні, на вигоні пасуться корови з телятами. А он дітлахи осідлали підсвинка й катаються. Весело, шумно. Тут жила родина діда Свирида, усі роботящі, веселі, придумкуваті, навіть собака був тямущим. Одного разу вранці вийшов дід на поріг і отетерів – наносив пес повен двір кругів макухи. Де взяв, не зрозуміло, у всіх жителів села перепитали – нічия.

Недалеко від Свинячої могили, біля залізничної колії, згуртувалися Солониці. Не зважайте на назву, земля чорна, жирна, родюча, хоч на хліб намазуй та їж. Тут буйно росли шовковиці, з яких варили вареники. Для тіста: жменю цукру, дрібку солі та дріжджі розвести у теплій воді. Замісити тісто й дати йому постояти у теплі під рушником із годину. Вареники на такому тісті виходять

пухкими, ніби приготованими на пару. А баба Настя варила неперевершену гарбузову кашу. Гарбуз середнього розміру чистили, нарізали кубиками, додавали пів склянки води (або молока) та склянку промитого пшона й ставили горщик у піч. Каша мліла 20–25 хвилин. Потім баба додавала сушені ягоди, яблука, терен. Жила на цьому кутку й пані Мавра, звідки прийшла, ніхто не знає. Ходили чутки, що з Польщі приплелася, вигнали з села за чаклунство. Так от ця пані була знаною відьмою, її в селі боялися всі, хотіли їй догодити, щоб не зурочила. Пані Мавра жила в достатку, але родини не мала, потихеньку ворожила дівчатам, які таємно до неї приходили, зналася на лікарських травах. Її зовнішність з роками зовсім не змінилася, казали, що вмивається пташиним молоком та купається в річці глухої ночі.

Коновалівка й Бербенцівка розтяглися понад самим берегом Осколу. Хати збудовані на узвишшях, щоб весною не залила висока вода. Промишляли рибою, уміли її солити, коптити, в'ялити – цим і жили. Рибалки тримали в секреті рецепти приготування риби. Проте один з них я знаю від сусідки. Маленьку рибку очищали від луски, розчиняли, пересипали сіллю й залишали на годинку. Потім змивали сіль і обвітрювали. Наступний етап – сушіння в печі, справжній, українській. Риба зменшувалася у розмірі, підсушувалася, але не втрачала свого смаку. Так сушили три дні по пів годинки. Далі рибку розкладали на лежанці й можна було нею смакувати. А дід Павло вмів ловити раків. Цей дар перейшов йому у спадок від батька. Весняної зоряної ночі, коли квітне глід, виходив до річки, заходив у воду по коліна й мугикав «чарівні» слова. Улюбленим місцем «полювання» було Милованове озеро, там жили раки-самітники завбільшки з гарну миску. Слова ті дійсно були чарівними. За ніч дід збирав до чотирьох відер раків.

Сербівка – крайній південний куток села. Першим оселився серб із родиною, так і назвали. Хати стояли на узліссі молоденького сосняку, тут тобі і дрова, і будівельні матеріали, і ягоди з грибами. Жив на цьому кутку дядько Панько, який робив труни й хрести для поховання. Жив відлюдником, але дотримувався традицій, вшановував усіх святих і любив тварин. Одного разу на Василя Миколайчик, племінник діда Павла, зайшов засівати і до його хати. Почастувався добре й вийшов у сні, господар ззаду підсвічував, щоб видно було двері. І тут Миколайчик бачить труну, з якої виглядають три чорненькі морди з маленькими різками та куценькими борідками. Хміль як рукою зняло... І тільки пізніше дізнався, що в дядька Панька у труні жили козенята.

Славне рідне село! Які чудові працьовиті люди плекали тебе, оздоблювали, озеленювали, піклувалися, примножували твої скарби. Як не хотілося їм з усім розлучатися й починати нове життя на «белебні», на «горі», на неродючій чужій землі. Село переїхало. Рівненькі охайні вулиці потонули у вишневих садках. Окраса центру – новенька школа. Жителі перевезли на нове місце свої оселі: хто розбирав до дощечки й будував таку ж хату, хто на новому місці зводив дім. Місце для житла вибирали жеребкуванням, перемішалися люди, немає тепер кутків. Але жили весело, дружно. Розбудовували село, багатіли, збільшувався рід. А традиції

села залишилися незмінними. Колядували, щедрували, засівали, зустрічали весну, прикрашали оселі зіллям на Трійцю, влаштовували купальські забави, вшановували хліборобів і святкували народження села.

Перший сніг автоматично нагадує про наближення зимових календарних свят. Ще здалеку відчуваєш ледь вловимі пахопці вареної пшениці з різдвяної куті. Ця прадавня страва готується лише один раз на рік за традиційним сімейним рецептом, тасмниця якого захована в дитячих словах: «Батько з матір'ю вечерю вам передали». Зимове свято Масниці осучаснилося, але дух старої Рубцевої залишився. Рано-вранці в понеділок село прокидалося від запаху свіжоспечених млинців. Господині, змагаючись у майстерності, випікали тоненькі золотисті млинці, подавали їх з медом, сметаною, варенням і навіть з рибою чи сиром. У центрі села, біля церкви, починали встановлювати величезний дерев'яний стовп, по якому в день проведення свята будуть лазити всі охочі за подарунками. У п'ятницю, на «тепціні вечірці», зяті змагалися у вмінні догоджати своїм тепцям. Сміх і жарти лунали далеко за межами села. Основою святкувань ставав недільний день – Прощена неділя. Усі одягали святковий одяг і йшли до церкви. А на сільській площі все було готове до святкування: кипіли казанки з кулешем, який готували за особливим рубчанським рецептом. У залізованому казанку вижарювали сало, покритишене шматочками. Тут головне не спалити, потім додавали дрібно порізану цибулю, яку обсмажували до золотистого кольору. Заливали водою на три чверті казанка. Коли закипить, гарну мисочку з горою кидали кубиками нарізану картоплю. А промите пшоно вже чекало своєї черги. Тільки-но картопля почне уварюватися, сипали пшоно, знімали піну й чекали, доки воно звариться. За смаком солили, додавали подрібнену зелену цибулю, кріп, петрушку, тушковане м'ясо, варені яйця. А останній штрих у страві – занурити з вогнища тліючу дровину в казанок. Село «на горі» інтернаціональне, тож і частування на святі особливі: шашлик від Карла Ісаковича, стурпа від Мамеда-огли, пахлава від Зульфії Мухаммедівни, чорний трав'яний чай від Міхи. Масниця – час радості, тепла і єднання. У кожному серці разом із запахом млинців і димом багаття оселялася весна, яка невдовзі завітає на кожную вулицю села, яка мала свої неповторні запахи до окупації.

Сьогодні моя вулиця «пахне» війною: кіптявою, соляркою, димом від згарищ. Але неповторний запах мого дитинства я відчуватиму все життя. Наше село дуже змінилося, немає людей, багато зруйнованих осель, але нас не покидає надія, що скоро закінчиться війна й настане довгоочікувана перемога. Моє рідне село перетворилося на «жебрака». Чорноземи вкрилися осколками снарядів, немов болючими виразками. Та спалені ліси деінде на глибині надійно сховали насіння майбутніх дерев, які дочекаються свого часу й неодмінно проростуть на звільнених землях, до яких повернуться й рубчани.

Ванюхіна Марія, 16 років,
с. Зелений Гай Комарської громади
III місце в номінації «Моя мрія!»
вікова категорія 13–18 років

Моя найзаповітніша мрія

Кожна людина має місце, де душа спочиває, а серце мліє. Для когось – це гори, море, або бабусин будинок з ароматом улюблених страв. Та для мене саме таким місцем є дім, проте йдеться не тільки про рідні стіни та стелю, а й про мою маленьку батьківщину.

Моя найзаповітніша мрія – побачити село, в якому народилася та виросла таким, яким запам'ятала, та це неможливо. Я б хотіла відчутти аромат рідної хати, почути галас та сміх дітей з нашого чудового садочка, знову навчатися та проводити час улюбій школі. Здавалося б, що надзвичайного в цьому бажанні? Багато українців мене точно зрозуміють, адже наші домівки знищені.

Моє рідне село – Зелений Гай, яке розташоване в області, котру руйнують щоденно з 14 квітня 2014 року, а саме в Донецькій.

Село більше знали за назвою радгоспу імені XVIII партз'їзду. Підприємство квітнуло, життя дзвеніло, як те джерельце, що тільки-но пробивається. Село зачаровувало своєю красою. Недаремно селище отримало саме таку назву, як Зелений Гай, адже природа була просто надзвичайною. В'їжджаючи в село, можна було милуватися калиною, що зустрічала своїми барвистими кетягами подорожніх. Вона неначе запрошувала їхати далі, щоб побачити наші родючі сади, плантації полуниці, малини, смородини, порічки. Також можна було милуватися місцевими водоймами: річкою, ставом, озером, що простягалося аж до сусіднього села. Влітку там завжди була купа людей, які чудово проводили час, відпочиваючи в наших прекрасних краях.

Радгосп запрошував на збір плодово-ягідних культур усіх охочих, серед яких були школярі, студенти, багато людей приїжджали на заробітки з різних куточків. Їм надавалися гуртожитки та харчування, тому перейматися через прихисток не доводилося нікому. А для веселощів був створений танцювальний майданчик, де можна було чудово провести час. Багато з цих студентів лишилося в селі на постійне проживання, а деякі дівчата навіть вийшли заміж за місцевих парубків.

Наш радгосп славився садами, завдяки яким був мільйонером. У селі був цех, де виготовляли різні види вин: яблучне, малинове, агрусове, вишневе, полуничне. Також виробляли сік, сухофрукти та пектин, що вживали космонавти. Ця продукція реалізовувалася в усі куточки колишнього Радянського Союзу. Для

оброблення яблучних садів була залучена навіть авіація! А ще з нашого села можна було потрапити до Донецька буквально за пів години, адже до міста і назад літав літак.

У селі також працювала їдальня, де завжди було смачно, адже кухарі ставилися до своєї справи відповідально. У разі потреби можна було звернутися до лікарів, адже місцева амбулаторія містила все необхідне для надання медичної допомоги. Зеленогайська школа проста на вигляд, але чудова насправді. Завжди вирізнялася гарними результатами, адже за всі часи існування освітнього закладу там були досвідчені вчителі, які давали ґрунтовні знання. Учні брали участь в олімпіадах на різних етапах, постійно були переможцями. Така тенденція зберігається і зараз, на дистанційному навчанні. У нашому селі були творчі гуртки, дитячий садочок, який мав декілька груп, він був наповнений радістю та пустощами малечі. Працювала пошта, Будинок культури з прекрасним дорослим ансамблем «Чиста криниця», невеличким дитячим «Джерельце» та танцювальним гуртком «Кураж», до складу яких входила і я, бо дуже люблю творчість. Ми брали участь в конкурсах, їздили з виступами по різних куточках України, посідали призові місця. Окрім концертів, на свята влаштовували чудову програму: змагання, де можна було отримати як приз навіть поросю; різноманітні батуты для дітей; смачна їжа, приготована на природі, інші смаколики; продаж цікавих дрібничок та багато іншого. Більш важливі події, такі, як випускні вечори, дні народження, весілля відзначали в нашому кафе «Сіріус». Історію Зеленого Гаю дуже гарно описав у своїй книзі викладач історії, заслужений учитель України Улюра Геннадій Іванович.

В останні роки село вже не було таким успішним. Особливо з початком повномасштабного вторгнення перестали працювати садочок, Будинок культури, пошта, кафе, школа перейшла на дистанційне навчання. Проте життя продовжувалося, люди чекали перемоги та вірили у краще майбутнє, навіть збудували бомбосховище, де останнім часом працювали представники громади. Місцевим жителям не стала перешкодою і відсутність електроенергії! Більшість людей лишалися вдома. Було створено Пункт незламності, де люди могли зарядити телефони; поспілкуватися з рідними через Інтернет, адже зв'язку майже не було; напиться теплого чаю; туди привозили потерпілих з більш гарячих точок, де вони могли переночувати, а потім волонтери направляли їх у безпечне місце, також різні організації привозили гуманітарну допомогу.

Але одна ніч змінила все. Тепер не почуємо веселий сміх дітей зі школи, дзвінкий спів «Чистої криниці», не проведемо свято в Будинку культури або в кафе, не вип'ємо запашної кави в магазині, село спустошене.

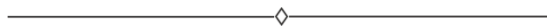
Ніч з 27 на 28 лютого стала однією з найстрашніших у моєму житті. Ніколи не забуду матусин дзвінок, коли я почула, що більше не маю дому. Моя рідна хата та бабусин будинок, який також був для мене дорогим, зруйновані, як і все моє минуле та таке чудове життя. Майже все село перетворилося на руїни. Рідна школа, клуб без вікон, даху; той самий винний цех, магазин, кафе – повністю знищені. На це просто неможливо дивитися без сліз!

Я завжди дуже любила рідний край, де б не була, постійно хотіла додому. Пам'ятаю слова Володимира Сосюри: «Де б я не був, а все ж думками лечу в Донеччину свою». Але тепер я зможу потрапити додому тільки у мріях. Свою любов до маленької батьківщини декілька років тому я передала віршем:

Знаю я одне село,
Воно красою поросло.
Красою неземною,
Квітучою, палкою.
Там і ліс, і річка, й поле,
Там зелені простори...
Доброзичливі там люди,
Що не люблять зла чинити,
Що не хочуть без добра
Й на світі цьому жити!
І називається цей край...
Прекрасний наш Зелений Гай!

Я, напевно, ніколи не зможу прийняти той факт, що більше не прогуляюся рідною вулицею, не відчую до неймовірності особливого запаху своєї хати, не зайду в магазин з улюбленою продавчиною, що я ніколи вже не буду вдома! Все моє життя та життя мільйонів українців просто зруйноване істотами, яких цікавлять тільки території.

Отже, моя найзаповітніша мрія неможлива, адже село та дім вже ніколи не матимуть попереднього вигляду, проте атмосфера, енергетика та відчуття «я вдома» лишаться назавжди, маю надію потрапити на кошу серцю та душі Донеччину, за будь-яких обставин!

***Зайченко Михайло, 11 років, м. Краматорськ**
III місце в номінації «Моя мрія!»
вікова категорія 9–12 років*

Найкраще місто в моєму серці

Одного літнього ранку я прокинувся в доброму гуморі. У вікно побачив друзів, які грали на майданчику. Вони бігали і запускали літачки. Небо було ніжно-блакитного кольору, сонце вже світило дуже яскраво, легкий вітерець покращував ситуацію для пілотів. Мені відразу захотілося приєднатися до гри, тим паче у мене був красивий зелений літак. Я сказав матусі, що хочу піти на вулицю. Батьки роз'яснили мені, що зараз не час, бо ми збираємося на площу і проведемо дуже гарно цей день разом.

І ось я вже вдягнений у шорти і футболку, взявши свою кепку, воду і самокат вирушив з татом і мамою на прогулянку. Я їхав на самокаті, коли це було зручно, а коли траплялась проїжджа частина, тримав тата за руку, а він ніс мій самокат. Наша дорога проходила через чудовий парк, в якому так багато різних майданчиків, навіть для дорослих, які дбають про своє здоров'я. Є і спеціальний майданчик для скейтерів. Головна краса парку – це його доріжки. Коли їдеш на самокаті, тебе обдуває легкий вітерець, і відчувається запах хвої. Ми прийшли на дитячий майданчик, я побачив своїх друзів. З хлопцями ми каталися на гойдалках. Мене переповнювали емоції щастя та радості. Але на цьому все не скінчилося. Ми з друзями проїхали повз маленький фонтан. Там було багато дітей, які грали, бризкалися. Їхній сміх лунав над парком.

Я з батьками вирушив далі, до головної площі нашого міста. Після реконструкції площа має незабутній вигляд, краща ніж у будь-якому європейському місті. В центрі розташований величезний фонтан, який вночі підсвічується різними кольорами. Навкруги яскраві клумби з квітами, що чудово пахнуть, біля них стоять цікаві за своєю формою лавочки, високі ліхтарі незвичайного вигляду. Я мчав на самокаті площею, як вітер, і був не сам. Багато дітей на велосипедах, роликах теж ганяли нібито на спортивних змаганнях. Азарт зростав.

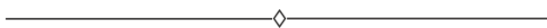
Але треба повертатися додому. Назад ми йшли іншою дорогою, тому що вирішили перекусити в піцерії. І прогулянка назад не була нудною, ми розглядали

вітрини магазинів. Їх дуже багато і всі вони красиво оформлені. Також бачили сучасні тролейбуси, які можуть їздити без електричних ліній.

Аж ось ми доходимо до нашого будинку, і я раптом помічаю – щось змінилося... Це був мій сон мирного дня у Краматорську. Все, що мені наснилося, було у мене раніше, а зараз я в чужому селі на Дніпропетровщині, тому що війна. Вона змінила все моє життя. Я залишив у місті друзів та бабусю. Однокласники роз'їхались по країні, навіть дехто покинув Україну. Тепер ми бачимось з ними лише онлайн.

Сподіваюсь, що моє місто стане найкращим у світі. Воно – гарне. Я навмисно не написав назви вулиць, парку і площі – всі мешканці і так зрозуміють, які саме затишні куточки я згадував. Це місто, в яке я хочу повернутися. Знову блукати парком з друзями, займатися танцями і вкотре виступати на нашій площі.

Я вірю, що люди у моєму місті будуть допомагати один одному, підтримувати близьких та рідних. Я закликаю всіх допомагати ЗСУ, так ми переможемо цю війну разом!

Карпачова Діана, 13 років,

с. Ялта Мангушської громади

III місце в номінації «Мій рідний краю, славлю я тебе!»

вікова категорія 13–18 років

У пам'яті назавжди

Мій рідний краю, я ніколи тебе не забуду. У моїй пам'яті назавжди залишаться твої мальовничі краєвиди, чудові місця, теплі свята і яскраві виставки, де в повітрі витає аромат попкорну, чебуреків і запашного пашлику...

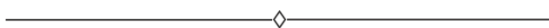
А головне – у нас є чарівне море. Воно дарує справжній відпочинок для душі, думок і тіла. Можна бігати берегом, бризкаючи навсідч морською водою. Десь у далині чути голос продавця гарячої кукурудзи, пиріжків і солодкуватої пахляви. Сонце світить мені в очі, а я стрибаю в морські хвилі, мов дельфін – вільний, щасливий, безтурботний. У ці моменти забуваєш про все – навіть про школу!

Літо – моя улюблена пора року, особливо серпень, бо саме тоді в мене день народження.

А ще я люблю своє село. Воно має цікаву історію – колись сюди переселилися греки з Криму. Завдяки цьому ми зберегли традиції: у нас проходить Панаїр, готуються найсмачніші грецькі страви. Це особлива частина нашої культури і гордості.

Мій рідний край – це не просто місце. Це частинка мого серця. Я славлю тебе за красу, за спогади, за тепло, яке ти даруєш!

ПОЕТИЧНІ ТВОРИ

Голузинець Олена, 15 років, м. Покровськ
І місце в номінації «Мій рідний краю, славлю я тебе!»
вікова категорія 13–18 років

Мій рідний край

Мій рідний край, Донеччино свята,
Історія твоя – терниста, не проста.
Твої степи, яри, балки та гори...
Багато випало на твою долю горя!
Донеччино, ти – мати-трудівниця!
Хай на полях твоїх пшениця колоситься,
Хай на-гора ідуть вугілля й сіль...
За тебе відчуваю в серці біль!
Мій рідний край, ти – воїн-захисник!
Тримаєш фронт, до труднощів ти звик,
Ніколи не шукав легких шляхів...
Мій рідний край – земля моїх батьків!
Твої світанки не зрівняються ні з чим:
Лягає по ярах густий туману дим,
Вітають співом день новий птахи.
Донеччино! Де б я не був,
Ведуть до тебе всі мої шляхи!

Банних Софія, 12 років, м. Торецьк

І місце в номінації «Моя мрія!»

вікова категорія 9–12 років

Моя мрія

Я мрію книгу написати
Про світ чарівний і казковий,
У сторінки думки вкладати,
Щоб дивувати кожним словом.

Я мрію – і перо в руках
Несе думки у синє небо.
У серці світло зацвіло...
Мені писати книги треба!

Я мрію про велику славу,
Щоб книги всі читали знов,
Щоб кожна книга дарувала
Надію, мрію і любов.

Я мрію і несу надію
На крилах слів у майбуття.
І хай сьогодні я дитина,
Та вже творю своє життя!

Полупан Софія, 13 років, м. Лиман

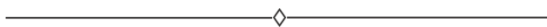
*II місце в номінації «Мій рідний краю, славлю я тебе!»
вікова категорія 13–18 років*

Моїй Україні

Моя Україна – найкраща земля,
Родючі лани та безкраї поля,
Пшениці наповнений колос міцний,
Лісів та дібров мій край чарівний.

Вінок український, у квітах рушник –
Це роду надбання, від бід захисник.
В садку чорнобривці, лелечий ще клин –
Це символ багатства і щастя родин.

Моя це країна, славетний нарід,
У єдності разом і Захід, і Схід,
Ріднесенька мова як спів солов'я...
Я хочу тут жити. Моя це земля!
Та вже творю своє життя!

Слепцова Анастасія, 12 років,

с. Дробишеве Лиманської громади

II місце в номінації «Мій рідний краю, славлю я тебе!»

вікова категорія 9–12 років

Тебе, що в серці носиш неба синь,
Де сонце гріє, а вітри хмарки женуть,
Як вівці, понад обрій-синь,
Де предків слава й наша спільна путь.

Твоя краса – у співах солов'я,
Що навесні вітає схід зорі,
І шелест трав, які рососою сплять,
І в тихій пісні, що звучить вгорі.

Я бачу тебе в золотих полях,
Де жито гнеться, мов морська хвиля,
У вишиванках, що на рушниках,
У кожній жінці, що, мов та тополя.

Ти – в працюватих, добрих, щирих
людях,
Що боронять тебе від ворогів
І в кожному, хто серцем тебе любить,
Хто пам'ятає голос дідусів.

Мій рідний краю, славлю твої ріки,
Дніпро могутній, що несе життя,
Струмки малі, що плинуть за віками,
Й озера, що в спокійній тиші сплять.

Славлю твої ліси, що шепчуть казки,
Твої степи, що вітром оповиті,
Твої легенди, твої давні ласки,
Що зберігають правду про світи.

Мій рідний краю, славлю твої гори,
Як хмари обіймають височінь,
І ластівок, що повертають додому,
І соняхів, що тягнуться до зір.

Ти – в кожній хаті, що пахне хлібом,
У колисковій, що співає мати,
Ти – в кожній долі, в кожному полі,
І в кожному серці, що вміє любити.

Ти – в силі духу, у борні за волю,
У вірі, що надія не помре,
Ти – в слезах радості, в гіркому болю,
Ти – в кожному, хто тебе бере.

Тож славлю я тебе, мій рідний краю,
Мій дім, моя земля, моя душа!
Тебе я в серці вічно зберігаю,
І пам'ятаю все: кожен твій світанок

І кожен захід сонця, і кожен дощик,
І кожну зорю, що вночі палає,
І кожну квіточку, що в полі росте,
І кожен колосочок, що дозріває.

Янцевич Поліна, 10 років, м. Лиман
П місце в номінації «Думи про патріота»
вікова категорія 9–12 років

Патріот

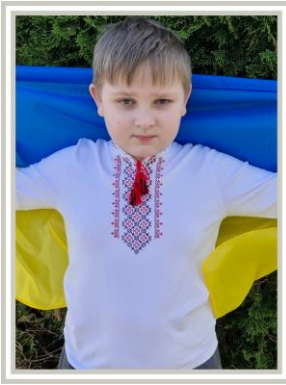
Добре слово «патріот»,
В ньому – волонтерів сила,
В ньому – допомога і турбота,
Що надає нужденним крила.

Щире слово «патріот»,
В ньому є народна вірність.
В солов'їній пісні, калиновій мові
Передасть у спадок неосяжну цінність.

Сильне слово «патріот»,
В ньому – воїнів відвага,
Сильний дух, незламна воля,
Міць безмежна і повага.

Тихе слово «патріот».
Не кричить воно, а діє,
Не зважає ні на що,
Щиру думку в серці гріє.

***Богдан Сергій, 10 років, м. Лиман**
II місце в номінації «Моя мрія!»
вікова категорія 9–12 років*

Омріяне майбутнє

Я хочу про мрію свою розповісти,
Донеччина в ній виглядає чудово!
Нарешті страшенна війна закінчилась
І вільною стала земля наша знову.

Міста відродилися, стали ще кращими,
Дозріли нові урожаї у полі,
Природа буяє яскравими фарбами,
І діти сідають за парти у школах.

Усі території відвоювали,
Нема ДНР, всі міста українські,
І люди від того щасливіші стали,
Забули ганебні порядки чужинські.

Донецьк відродився, згадав свою славу
Спортивну, культурну і наукову,
Пишаються ним люди в нашій державі,
І як не бувало страшного розколу.

І люди з далеких країн повернуться,
Бо краще від рідного краю немає.
Із досвідом новим за справу візьмуться,
І всі залікують Донеччини рани.

Лиман буде містом новим і сучасним
І знову відчинить ворота Донбасу.
Новенькі по рейках помчаться «Хюндаї»
По всій Україні нашій прекрасній.

І буде Вкраїна в ЄС дуже скоро,
Народ буде жити заможнo і мирно,
І рідну плекатиме мову й культуру,
Щоб знали: Донеччина – це Україна!

Бессараб Анастасія, 13 років,
с. Петрівське Вугледарської громади
II місце в номінації «Моя мрія!»
вікова категорія 13–18 років

Мир

Мир – яке очікуване для кожного з нас слово.
Така глибока віра, що скоро він прийде
І кожного оплакану надію,
На крилах радості у серце принесе.

Я так багато чула вже віршів
Про мир, про спокій на моїй землі,
Але не припиню і буду знов і знов
Вірші складати про його сліди.

Бо я живу цією вірою щоднини,
Бо знаю, буде день, коли прийде.
І розцвітуть у вільній Україні
Сади надії, мрії й теплоти.
Не буде більше болю і руїни –
Лиш мирні дні, щасливі й золоті.

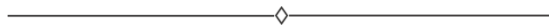
Роменський Олександр, 9 років, м. Лиман
III місце в номінації «Моя мрія!»
вікова категорія 9–12 років

Мій сон

У ніч на суботу я бачив у сні,
Що йду по Лиману, і думи ясні.
Повітря тепленьке, легкий вітерець,
Жовтенького сонця палкий промінець.

Ось друзів зустрів, вони кличуть пограти,
Рябого м'яча один одному жбурляти.
І вже через мить до них біжу я жваво.
У хлопчаків з Лиману така ось є забава.

У рідному містечку все літо ніби мить,
Із радістю та щастям невпинно час летить.
В осінній перший день піду я знов до школи.
Так хочу, щоб цей сон не закінчивсь ніколи.

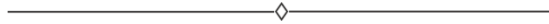
Задко Альона, 17 років, м. Новогродівка

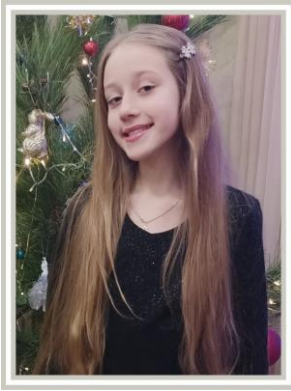
*III місце в номінації «Мій рідний край, славлю я тебе!»
вікова категорія 13–18 років*

Десять тополь біля дороги,
Четверта ранку, тиша поля.
Мій батько поряд, в ковдрі ноги.
Донбас – дитинство, наша воля.
Мій рідний край – це спів птахів,
Шахтарство, діалекти й молодь
І чорний дим біля дахів, то не є жах,
То протидія слову «холод».
Лунає дзвінко й голосно усюди:
«Донбас – це ми! Це Україна!».
Зазнали втрати й горя люди,
Але не через нас. Не наша це провина.
За мову скажуть абсолютно всі:
«Ви – сепари, москалі, східне бидло»...
Ми – люди, Homo sapiens, ми різні всі!
Але не знаєте, як то набридло.
У нас болить так само як у вас
За долю України, за майбутнє.
Все пройде, буде мир, лікує час,
Але залишиться в душі щось незабутнє.

Донбас – це Україна, повторю,
Це схід у полі сонячного світу,
Азовське море, так його люблю,
Це лісостеп і місце соняшника цвіту.
У нас є свої гори, я кажу це знов,
Це наша гордість, наша сила й міцність.
Також я повторю, Карпати – то любов,
А терикони... А терикони – то є вічність.
І як болить, ви б знали, боже мій,
Втрачати дім, де ще дитиною ходила.
Горить там, зараз у людей кривавий бій,
Ніколи не забуду тебе, мій Донбас,
Бо ти – і серце моє, і душа, і вічна сила.

Кольва Маргарита, 11 років,
с. Комишувате Мангушської громади
III місце в номінації «Мій рідний краю, славлю я тебе!»
вікова категорія 9–12 років

Омріяна, оспівана, єдина,
Безмежна, незрівнянна, осяйна,
Моя єдина ти, країно мила,
Найкраща в світі незрівнянна сторона.

Летять по чистім небі ті лелеки,
Що звістку добру про країну принесуть,
Про жовте поле, чорнобривці та жоржини,
Що рідних вдома неодмінно ждуть.

І скоро разом ми повернемось додому,
І заспіває пісню наша рідна сторона!
Ми так кохасмо тебе, країно мила,
Ти незалежна і одна в нас на віка!

«Я – майбутнє Донеччини»
Обласний конкурс серед юних читачів

Укладач **Кіріллова** Марина Миколаївна

Відповідальний за випуск Ю. С. Василенко
Літературний редактор: Н. І. Ганжела
Оформлювач: М. М. Кіріллова
Комп'ютерна верстка

Тираж 100 прим.

Видавець та виготовлювач
комунальний заклад культури
«Донецька обласна бібліотека для дітей»

mail: method@bibliokids-mrpl.com.ua

